

Sian SOTE

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Ikääntyneiden toimintakyvyn edistämisen suunnitelma 2023-2026

Osavuositarkastus 1/2024

Palveluasiantuntija Tarja Hirvonen

Vanhusneuvosto 10.6.2024

Suunnitelmaa ohjaa lainsäädäntö

- **5 § (8.7.2022/604) Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi**
- Hyvinvointialueen on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa. Suunnittelussa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä.

Suunnitelman sisältö vanhuspalvelulain mukaan

1. arvioidaan ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tila
2. määritellään tavoitteet ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi ja palvelujen kehittämiseksi
3. määritellään toimenpiteet, joilla kunta vastaa tavoitteiden toteutumisesta ja arvioidaan voimavarat, jotka tarvitaan tavoitteiden toteuttamiseksi
4. määritellään eri toimialojen vastuut toimenpiteiden toteuttamisessa ja
5. määritellään, miten kunta toteuttaa yhteistyötä kunnan eri toimialojen, julkisten tahojen, yritysten sekä järjestöjen ja muiden yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Vanhuspalvelulaki (980/2012)[external link](#))

Päätöksenteko ja käsittely

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta 11.5.2023 §28; 14.9.2023 § 51
- Aluehallitus 13.10.2023 § 225
- Aluevaltuusto 12.12.2023 § 86
- Vanhusneuvostossa 22.3.23 ja 19.11.23
- Vammaisneuvosto 23.3.2023

Suunnitelman toteutumisen seuranta

- Arviointi vuosittain
tilinpäätöksen yhteydessä
- Seurantaa
osavuositarkastuksittain/vuosittain

Kuva: Pixabay

Ikääntyneen toimintakyvyn edistämisen suunnitelma 2023- 2026

Osavuosisikatsaus 1 2024

1.1.2024-31.3.2024 (ellei maininta toisin)

Hyvää elämää ja elämäniloa ikäihmiselle

- Indikaattorit, joita ikääntyneiden hyvinvointia seurataan ovat Koettu elämänlaatu indikaattoritieto (Sotkanet) ja ikäalueen toiminnalliset strategiset mittarit:
 - Yli 75- vuotiaat asuvat kotona turvallisesti omannäköistä elämää, tavoite 92 % tai enemmän
 - Omaishoidon tukea saavien suhteellinen osuus yli 75-vuotiaiden ikäryhmästä nousee, tavoite 5 % tai enemmän
 - Säännöllisessä kotihoidossa olevien suhteellinen osuus yli 75-vuotiasiden ikäryhmästä kasvaa, tavoite 12 % tai enemmän
 - Yhteisöllisessä asumisessa (palveluasumisessa) olevien suhteellinen osuus yli 75-vuotiaiden ikäryhmästä kasvaa, tavoite 2,5 % tai enemmän
 - Ympäri vuorokautisessa (tehostetussa) palveluasumisessa olevien suhteellinen osuus yli 75-vuotiaiden ikäryhmästä hallitusti laskee, tavoite alle 8 %

Toimintakykyisenä arjessa

- Tavoitteena on tukea toimintakykyä arjessa painottaen ennaltaehkäisyä, ikääntyneen omaa vastuuta omasta toimintakyvystä sekä kotona asumisen tukemista eri keinoin.

Toimintakykyisenä arjessa

- Miun aktiivinen arki kuntoutusjaksot käytössä (52)
- Puheeksioton ja kuntoukseen ohjaamisen toimintamalli ei ole edennyt
- Matalan kynnyksen Ikäneuvo-tyypeistä toiminta toteutuu tällä hetkellä: Seniorineuvonta Ankkuri, Ikäneuvolan terveystapaamiset, Intoa elämään-ryhmät. Toiminnan kehittämisestä on käyty alustavia keskusteluja.
- RAI-arviointi ohjaa toimintaa, peittävyys kotihoidossa 87 % ja asumispalveluissa 90 %. KOTA-palveluissa arviointeja tehty 301

Toimintakykyisenä arjessa

- Hei ikäihminen, Mitä siulle kuuluu yhteydenottojen määrä 1, pohdinnassa toimintamallin jatko
- Muistipotilaan hoito- ja palveluketju on käytössä, geriatrisen keskuksen palveluissa ja muistipoliklinikalla, soveltuvien osin KOTA-palveluissa
- Muistipotilaan hoito- ja palveluketju kotihoidon asiakkaalle julkaistaan kevään aikana.
- Teknologian ja etäpalvelujen käyttö, tilanne 31.3.2024:

Kuvapuhelinasiakkaat 129

Evondos-laite käytössä 413 asiakkaalla

Evondos-Anna laite käytössä 60 asiakkaalla

Turvapuhelinasiakkaiden määrä 2893

Axitare- lääkeannostelija otettu käyttöön uutena teknologisenä ratkaisuna

Toimintakykyisenä arjessa

- Kotikuntoutuksen ryhmätoimintaa ei ole toteutettu ajalla 1.1.-31.3.2024. Ryhmät pyritään käynnistämään huhtikuun 2024 aikana
- Etäpäivätoimintaa toteutetaan Etähoiva Santran asiakkaille
- Etäpäivätoiminnan pilotointi suunnitteilla huhtikuussa 2024/ HyKe-hanke
- Koti ikääntyy kanssani – esite käytössä asiakas- ja sosiaaliohjauksessa
- Kaatumistapaturmat

Vastuuhenkilöitä ei ole nimetty kaikissa yksiköissä
Kaatumistapaturmat Hei ikäihminen, mitä siulle kuuluu teemapäivillä

Koulutusta tulossa huhtikuussa 2024

Toimintakykyisenä arjessa, OVK 2-kaudella kiinnitettävä huomiota:

- Seniorineuvonta Ankkuri, puheluihin vastaamisprosentti
- Matalan kynnyksen Ikäneuvo-toiminnan kehittämissuunnitelma
- Koti ikääntyy kanssani -esite laajemmin käyttöön
- Kaatumisten ehkäisy - yhdyshenkilöiden nimeäminen
- Etäpäivätoimintapilotin kokemusten hyödyntäminen

Yksinäisyyden vähentäminen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääntyminen

- Tavoitteena on vähentää yksinäisyyttä ja lisätä osallisuutta sekä yhteisöllisyyttä vahvistaen muun muassa vertaistukea ja lisäten yhteistyötä eri toimijatahojen kanssa.

Yksinäisyyden vähentäminen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääntyminen

- Hei ikäihminen, mitä siulle kuuluu – teemapäivät, päiviä toteutunut 2, suunnitelma jatkosta tehty
- Kokemusasiantuntija mukana Hei ikäihminen, mitä siulle kuuluu – teemapäivillä
- Järjestöyhteistyötä ja vapaaehtoistoimintaa hyödynnetään asumispalveluissa, kotihoidossa vaihtelua
- Päivätoimintayhteistyö oppilaitosten kanssa jatkunut
- Päivätoiminnan kehittäminen ikääntyneiden palveluissa käynnistynyt nykytilan selvittämisellä

Yksinäisyyden vähentäminen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääntyminen, OVK 2-kaudella kiinnitettävä huomiota:

- Järjestöyhteistyön ja vapaaehtoistoiminnan suunnitelmallisuus, vuosikellot
- Päivätoiminnan kehittäminen ikääntyneiden palveluissa (saavutettavuus, saatavuus)
- Teemapäivien toteutus

Elintapaohjaus kaikkien saatavilla

- Tavoitteena on lisätä matalan kynnyksen palveluja sekä lisätä sähköisten palvelujen käyttöä lisäten ikääntyneen mahdollisuuksia seurata itse omaa hyvinvointiaan ja saada siihen ohjausta.

Elintapaohjaus kaikkien saatavilla

- Ikäneuvolan terveystapaamiset 52
- Omaishoitajien terveystapaamiset 73
- Intoa elämään-kurssit, Uniryhmät (osallistujat 45)
- Finger- ryhmä ei ole toteutunut (syksy 2024?)
- EPT puheeksiotto käytössä osittain

Elintapaohjaus kaikkien saatavilla, OVK 2-kaudella kiinnitettävä huomiota:

- EPT puheeksioton käyttöönotto ja hyödyntäminen laajemmin
- Elintapaohjauksen palvelupolun kytkeminen suunnitelmaan
- Digialustan hyödyntäminen osana palvelukanavia

Alueellisella yhteistyöllä parannetaan ikääntyneiden hyvinvointia

- Tavoitteena on ylläpitää ja lisätä ikääntyneiden hyvää elämää ja hyvinvointia edistämällä eri toimijoiden välistä yhteistyötä.
- Yhteistyötä tehdään kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Alueellisella yhteistyöllä parannetaan ikääntyneiden hyvinvointia

- Järjestöavustukset

Ikääntyneiden toimintakyvyn edistämiseksi järjestöavustuksia myönnettiin vuodelle 2024 20 eri toimijalle yhteensä 27 000 €.

Lisäksi 4 järjestölle myönnettiin sotaveteraanien ja -leskien toimintakyvyn tukemiseen yhteensä 5900 €.

Hakemuksia oli mm. digituen järjestämistä ikäihmisille, hoivakotien toimintatuokioiden järjestäminen, kotihoidon asukkaiden toimintakyvyn tukeminen ystävätoiminnan keinoin.

Järjestöt toteuttavat ikääntyneille suunnattua toimintaa ympäri Pohjois-Karjalaa.

- Kumppanuusryhmätoiminta ja HYTE-työ muotoutumassa organisaatorakenteen muutoksen myötä

Alueellisella yhteistyöllä parannetaan ikääntyneiden hyvinvointia, OVK 2-kaudella kiinnitettävä huomiota:

- Järjestöavustusten hyödyntäminen toiminnassa
- Kumppanuusryhmätoiminnan ja HYTE-työn tiivistäminen

Digi- ja teknologiataitojen tukeminen

- Tavoitteena on selkiyttää ikääntyneille suunnatun digituen järjestämistä yhteistyössä kuntien, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa.

Digi- ja teknologiataitojen tukeminen

- Teemapäivillä ei alkuvuodesta mukana digitukea
- Digialustan käyttöönoton valmistelu jatkunut
- Digitukiaamupäivät digimentorien toimesta eivät ole vielä toteutuneet
- Kooste ikääntyneiden toimialueen digitarpeista ja lähitulevaisuuden kehittämissuunnitelmista koottu

Digi- ja teknologiataitojen tukeminen, OVK 2-kaudella kiinnitettävä huomiota:

- Jatkossa teemapäiville pyritään saamaan digituki mukaan
- Digitukiaamupäivät digimentorien toimesta - kehittämissuunnitelma
- Ammattilaisten osaamisen lisääminen sähköisten palvelujen käytön ohjaamisessa esim. digialusta.

Riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut oikea-aikaisesti oikeassa paikassa

- Tavoitteena on lisätä monikanavaista neuvontaa, ohjausta ja palveluja.
- Kaikki sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuteen, oikea-aikaisuuteen ja saavutettavuuden tähtäävät kehittämistoimet koskevat ikääntynyttä väestöä.

Riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut oikea-aikaisesti oikeassa paikassa

- Rai-arviointi ohjaa toimintaa, peittävyys kotihoidossa 87 % ja asumispalveluissa 90 %. KOTA-palveluissa tehty 301
- Sosiaalipalvelujen saatavuus määräajoissa ei toteutunut palvelutarpeen arvioinnin (68,4 %, tavoite > 90 %) ja asumispalvelujen saatavuuden osalta (52, 7 %, tavoite >90 %). Kotihoidon ja omaishoidon osalta päästiin tavoitteeseen.
- Omais- ja perhehoidon puhelinpalvelu vakiintunut. Puheluita 1.1.-31.3.2024 yhteensä 1967 (km. 656/kk)
- Omaishoidon asiakasmäärä oli 1398 (kumulatiivinen 1439) asiakasta, joista vanhustalouksia 920 (2/2024).
- Omaishoidon tukea saavien omaishoidettavien osuuden tavoitteena oli yli 5 % 75-vuotta täyttäneistä ei toteudu. Peittävyys yli 75-vuotiaiden osalta oli 3,2 % (kumulatiivinen 3,4 %) (2/2024).

Riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut oikea-aikaisesti oikeassa paikassa

- Perhekoteja ei kaikilla alueilla, mutta palvelua on saatavilla kaikkien kuntien asiakkaille.
Asiakkaita 66 pitkäaikaista, 55 lyhytaikaista, 36 kiertävän perhehoidon asiakasta
- Ympäri vuorokautisen palveluasumisen suhteellinen osuus on laskenut (7,55 %) yhetisöllisen palveluasumisen suhteellinen osuus puolestaan kasvanut (1,74 %). Suunta on oikea.
- Vastuulääkärimalli käytössä asumispalveluissa
- Lääkäritukimalli ei ole käytössä kotihoidossa, kotihoidon konsultaatiot toteutuvat terveysasemilta tai päivystyksestä
- Kotisairaaloiminta käynnistynyt Keski-Karjalassa
- Terveyspalvelujen saatavuuden parantamiseksi toteutettava monikanavainen palveluverkon suunnittelu- ja toimeenpano on käynnistynyt.

Riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut oikea-aikaisesti oikeassa paikassa, OVK 2-kaudella kiinnitettävä huomiota:

- Sosiaalipalvelujen saatavuuden määraikoihin palvelutarpeen arvioinnin ja asumispalvelujen osalta kiinnitettävä huomiota.
- Omaishoidon peittävyys parantaminen.
- Kotisairaaloiminnan kehittäminen edelleen.
- Yhteisöllisen asumisen osuuden lisääminen asumispalveluissa.
- Palveluverkon toimeenpanon eteneminen suunnitelman mukaisesti.

Yhdessä tehden vaikuttavimmat palvelut